



**You have downloaded a document from**  
**RE-BUS**  
**repository of the University of Silesia in Katowice**

**Title:** Inspiracje pedagogiczno-artystyczne płaszczyzną kształtowania wartości estetycznych studentów pedagogiki w toku edukacji szkoły wyższej

**Author:** Mirosław Kisiel

**Citation style:** Kisiel Mirosław. (2009). Inspiracje pedagogiczno-artystyczne płaszczyzną kształtowania wartości estetycznych studentów pedagogiki w toku edukacji szkoły wyższej. W: J. Uchyla-Zroski (red.), "Wartości w muzyce : wartości kształcące i kształtowane u studentów w toku edukacji szkoły wyższej. T. 2" (s. 187-196). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.



Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).



UNIwersYTET ŚLĄSKI  
W KATOWICACH



Biblioteka  
Uniwersytetu Śląskiego



Ministerstwo Nauki  
i Szkolnictwa Wyższego

Mirosław Kisiel

Uniwersytet Śląski  
Katowice

## **Inspiracje pedagogiczno-artystyczne płaszczyzną kształtowania wartości estetycznych studentów pedagogiki w toku edukacji szkoły wyższej**

Edukacja muzyczna pełni wiele funkcji. Stanowi element edukacji ogólnej i wspólnie z nią kreuje kulturowy świat znaczeń jednostki<sup>1</sup>. Kultura muzyczna człowieka jest nabywana w drodze niezamierzonych i zamierzonych oddziaływań środowiskowych. Główny ciężar i obowiązek w zakresie edukacji muzycznej spoczywa na placówkach oświatowych, a w przypadku nauczycieli — na pedagogicznych uczelniach wyższych. Od kadry zatrudnionej w przedszkolach i szkołach podstawowych, jej kompetencji, przygotowania zawodowego i realizowanych przez nią programów zależy poziom edukacji muzycznej dzieci. **Kwalifikacje muzyczne nauczyciela to zdobyte w trakcie kształcenia akademickiego uprawnienia, pozwalające mu rozwinąć wrodzony potencjał artystyczny dziecka i kształtować w nim postawę aktywnego odbiorcy sztuki.** Wielość metod i form oddziaływań w zakresie przybliżania dzieciom muzyki artystycznej skłania do inicjowania różnych sposobów przekazywania wiedzy warsztatowej i metodycznej w celu wyposażenia studentów w instrumenty pomocne w przyszłej pracy pedagogicznej<sup>2</sup>.

Z punktu widzenia dziecka, jego potrzeb i zainteresowań ważne jest, aby nauczyciele nauczania zintegrowanego i wychowania przedszkolnego znali specyfikę kształcenia muzycznego (pod względem merytorycznym, metodycznym i warsztatowym), jak również uzyskali swobodę w posługiwaniu się różnymi

---

<sup>1</sup> M. Suświłło: *Psychopedagogiczne uwarunkowania wczesnej edukacji muzycznej*. Olsztyn 2001.

<sup>2</sup> M. Kisiel: *Muzyka w zintegrowanej edukacji wczesnoszkolnej. Studium metodyczno-badawcze*. Katowice 2005.

formami aktywności muzycznej oraz legitymowali się wysoką kulturą muzyczną<sup>3</sup>. Obowiązek przygotowania studentów w tym zakresie, z jednej strony, spoczywa na nauczycielach akademickich prowadzących zajęcia z zakresu edukacji artystycznej. Ich niezaprzeczalna autentyczność działania, wsparta osobistym doświadczeniem pedagogicznym, udokumentowanymi publikacjami, poddanymi weryfikacji w czasie licznych obrad naukowych, powinny stymulować pracę studenta, przyszłego nauczyciela i pedagoga do poszukiwania nowych rozwiązań metodycznych w zakresie edukacji muzycznej oraz dalszego rozwoju artystycznego. Z drugiej strony, ważna jest świadomość samych studentów dotycząca potrzeby samokształcenia w zakresie wychowania muzycznego oraz późniejszego korzystania z gamy środków muzycznego wyrazu w pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym oraz uczniami klas I—III<sup>4</sup>.

Muzyka w działaniach dydaktyczno-wychowawczych nauczyciela może z łatwością stać się ogniwem wiążącym wszechstronne kształcenie dziecka i wyrażać się jako zintegrowane działanie na różnych płaszczyznach. Twórczy pedagog, realizując cele i zadania kształcenia, powinien właśnie muzykę i jej formy aktywności wkomponować w proces nabywania przez dzieci poszczególnych kompetencji wyrażonych w umiejętnościach, niezbędnej wiedzy, w kreowaniu cech osobowościowych, które pomogą im odnaleźć się w relacji z ludźmi, przyrodą i wytworami kultury. Podczas realizowanych zajęć kształcenia zintegrowanego muzyka nie powinna być traktowana jedynie jako ozdobnik czy czas na relaks lub uatrakcyjnienie podawanych treści. Powinna natomiast wystąpić jako samodzielna edukacja, gdzie treści, kształtowane umiejętności przebiegają z zachowaniem ciągłości, stopniowania trudności w przechodzeniu na wyższe poziomy poznania. Tak jak we wszystkich innych dziedzinach wychowania, tak i w wychowaniu muzycznym rzeczą niezbędną jest wczesne i systematyczne wprowadzanie młodego człowieka w świat muzyki poprzez bezpośredni do niej dostęp. Żłudna jest nadzieja, że człowiek dorosły, nieprzygotowany do kontaktowania się z muzycznymi dziełami sztuki w okresie szkolnym, nagle i spontanicznie, nieoczekiwanie dla siebie i innych nabierze w życiu późniejszym tej potrzeby i umiejętności<sup>5</sup>.

Przygotowanie studentów w ramach zajęć obligatoryjnych na kierunkach pedagogicznych jest bardzo zróżnicowane i zależne od modelu, struktury oraz trybu kształcenia. W kolejnych latach Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Śląskiego przedstawił kilka wydań pakietu informacyjnego, a w nim — kilka propozycji

<sup>3</sup> J. Uchyla-Zroski: *Wybrane zagadnienia z dydaktyki wychowania muzycznego. Skrypty dla studentów nauczania początkowego i wychowania muzycznego*. Katowice 1999.

<sup>4</sup> A. Wilk: *Problemat kompetencji muzyczno-pedagogicznych studentów pedagogiki wczesnoszkolnej nauczycieli klas początkowych szkoły podstawowej w świetle przeprowadzonych badań w latach 1992—1999*. Kraków 2004.

<sup>5</sup> M. Kisiel: *Pedagogiczno-dydaktyczne aspekty wykorzystania muzyki w stymulacji rozwoju dziecka*. Dąbrowa Górnicza 2007.

kształcenia w ramach poszczególnych specjalności na studiach stacjonarnych<sup>6</sup>. Ukazano w nim odmienny z roku na rok podział godzin w zakresie edukacji muzycznej. Studenci przygotowujący się do pracy z dziećmi młodszymi kształcą się w ramach specjalności: zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne. Wśród przedmiotów nauczania dla studentów cyklu pięcioletniego znalazły się: podstawy edukacji artystycznej — muzyka, metodyka edukacji muzycznej w klasach początkowych, metodyka zajęć muzyczno-ruchowych w przedszkolu oraz emisja głosu. Dla studentów 3-letnich zawodowych studiów stacjonarnych propozycjami przedmiotów w obszarze kształcenia artystycznego były: metodyka edukacji muzycznej w kształceniu zintegrowanym, zajęcia umuzykalniające z rytmiką w przedszkolu oraz emisja głosu. W ramach 2-letnich uzupełniających magisterskich policencjackich studiów — specjalność zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne, oferta edukacyjna dla studentów zaocznych objęła przedmiot animacja muzyczno-ruchowa w edukacji przedszkolnej<sup>7</sup>.

Proponowana liczba godzin kształcenia muzycznego, z powodu ogólnie bardzo zróżnicowanego poziomu umiejętności osób rozpoczynających studia, nie jest w stanie zagwarantować wysokiego poziomu umiejętności dydaktycznych absolwentów. Dlatego podejmowane są dodatkowe działania zmierzające do wydłużenia i rozszerzenia kontaktu młodych ludzi z muzyką tak, aby większość z nich potrafiła podjąć trudnemu wyzwaniu, jakim jest edukacja muzyczna dziecka. Dziedzina działalności muzycznej w mnogości swoich form jest trudna dla słabo przygotowanych nauczycieli, choć bardzo łatwa i nader fascynująca dla jej odbiorców — dzieci<sup>8</sup>.

Wśród innowacyjnych form kształcenia, będących autorskimi rozwiązaniami jakże trudnego problemu kształtowania wartości w muzyce, są organizowane w zakresie ekspresji artystycznej dodatkowe formy aktywizujące: warsztaty metodyczne, audycje muzyczne, koncerty oraz artystyczne projekty badawcze, które pokrótce zostaną zaprezentowane.

Głównym celem prowadzenia **metodycznych warsztatów muzycznych** jest przybliżenie studentom ciekawych z punktu widzenia artystycznego i pedagogicznego metod wprowadzania dzieci w świat muzyki. Warsztaty pedagogiczne można definiować jako spotkania, w czasie których osoby z różnym doświadczeniem zawodowym wspólnie z ekspertami spotykają się, aby rozwiązać występujące w pracy dydaktycznej problemy. Cechą charakterystyczną tego typu

<sup>6</sup> System transferowych punktów kredytowych na studiach pedagogicznych zgodny z europejskim systemem ECTS. Pakiet informacyjny rok akademicki 2007/2008. [Maszynopis. Instytut Pedagogiki, Wydział Pedagogiki i Psychologii, Uniwersytet Śląski]. Katowice 2007.

<sup>7</sup> Plany studiów (siatki godzin) dla kierunku pedagogika studia dzienne specjalność zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne, zatwierdzone do realizacji w roku akademickim 2006/2007 na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego.

<sup>8</sup> R. Ławrowska: *Uczeń i nauczyciel w edukacji muzycznej*. Kraków 2003.

warsztatów jest w pełni aktywne włączenie się każdego uczestnika do pracy grupowej. Sens uczestnictwa w warsztatach pedagogicznych zawarty jest w pracy i uczeniu na podstawie praktycznych doświadczeń<sup>9</sup>.

Warsztaty inicjujące przeznaczone były dla studentów kierunku pedagogicznego przed wybraniem specjalności w zakresie zintegrowanej edukacji wczesnoszkolnej i wychowania przedszkolnego. Jedno ze spotkań pt. „Wokół różnych form aktywności muzycznej” obfitowało w prezentację różnych form aktywności muzycznej oraz wybranych metod pracy z dziećmi<sup>10</sup>. Główny cel nakreślono jako: zapoznanie studentów z wybranymi formami aktywności muzycznej (śpiew, gra na instrumentach muzycznych, taniec, słuchanie i tworzenie muzyki); wskazanie płaszczyzn integracyjnych między poszczególnymi formami aktywności muzycznej oraz doskonalenie własnego (studentów) warsztatu muzycznego.

Warsztaty doskonalące realizowane są ze studentami, którzy podjęli już kształcenie w wybranej specjalności, ale chcą rozszerzyć swoją wiedzę w zakresie edukacji muzycznej. Propozycją takiego spotkania był warsztat pod nazwą „Taniec i integracyjne zabawy muzyczno-ruchowe”. Podczas jego trwania uczestnicy mogli zapoznać się z możliwościami, jakie stwarza dzieciom muzyka w rozwijaniu zdolności twórczych i odtwórczych (tj. wyobraźnia, pomysłowość, zaradność). Zgłębić zagadnienia związane z organizacją i realizacją toku nauczania, który byłby interesujący dla młodych odbiorców a jednocześnie zgodny z założeniami wielostronnego kształcenia, jak również zbliżony do gier i zabaw<sup>11</sup>. Siłę przyciągania i atrakcyjność zajęć uzyskano dzięki zaangażowaniu w tym samym czasie: myślenia, odczuwania i działania. Poszerzenie ich o zasadę dobrowolności uczestnictwa, uwzględnienie poziomów komunikacji, uznanie pozytywnego przeżycia za wartość oraz posługiwanie się różnymi środkami wyrazu zapewniło nie tylko atrakcyjność spotkania, ale stało się czynnikiem stymulującym zainteresowanie młodych ludzi sztuką, jak również wzmocniło ich motywację do uczenia się. Osnowę warsztatu muzycznego stanowiły elementy systemu wychowania muzycznego Carla Orffa, metody aktywnego słuchania muzyki Batii Strauss oraz pedagogiki zabawy<sup>12</sup>.

<sup>9</sup> B. Milerski, B. Śliwerski: *Pedagogika*. Warszawa 2000, s. 135; E. Goźlińska, F. Szlosek: *Podręczny słownik nauczyciela kształcenia zawodowego*. Radom 1997, s. 266.

<sup>10</sup> M. Kisiel: Warsztaty muzyczne pt. „Wokół różnych form aktywności muzycznej”. [Maszynopis. Pracownia Nauczania Początkowego, Katedra Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Pedagogiki Mediów, Instytut Pedagogiki, Wydział Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego]. Katowice 2002.

<sup>11</sup> G. Storms: *Gry przy muzyce*. Poznań 1991; Z. Zaorska: *Pedagogika zabawy — metodyka pracy z grupą*. W: *Wprowadzenie do pedagogiki zabawy*. Red. E. Kędzior-Niczy-poruk. Lublin 2003.

<sup>12</sup> M. Kisiel: Warsztaty muzyczne pt. „Taniec i integracyjne zabawy muzyczno-ruchowe”. [Maszynopis. Pracownia Edukacji Początkowej, Katedra Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Pedagogi-



Udział w warsztatach dyplomowych jest ukoronowaniem pewnego etapu kształcenia w zakresie wychowania muzycznego i stanowi dla studentów płaszczyznę weryfikacji swoich umiejętności. Przykładem tego typu działań stał się warsztat dyplomowy realizowany po ukończeniu cyklu kształcenia warsztatowego i metodycznego. Cel warsztatu obejmował praktyczną weryfikację zadań muzycznych w naturalnych warunkach klasowo-grupowych w szkole podstawowej i przedszkolu. W ten sposób studenci otrzymali możliwość potwierdzenia zdobytej wiedzy pedagogiczno-dydaktycznej i muzyczno-artystycznej. W zajęciach, po wcześniejszym ustaleniu ze studentami i nauczycielem prowadzącym, mogli uczestniczyć: dyrektor szkoły, nauczyciele pokrewnej specjalności, nauczyciel doradca metodyczny oraz rodzice. Studencka grupa dyplomantów uzyskała istotne dla swojego dalszego rozwoju wskazówki przydatności zawodowej tj.: wiedza merytoryczna i metodyczna z zakresu wychowania muzycznego, walory organizacyjne, komunikacja z uczniami i inne. Prowadzone zajęcia podlegały obserwacji i były dokumentowane za pomocą kwestionariusza hospitacyjnego.

Realizowane w ciągu wielu lat muzyczne spotkania warsztatowe skupiły słuchaczy i obserwatorów interesujących się problematyką kształcenia muzycznego studentów oraz dzieci w wieku przedszkolnym i uczniów klas I—III. Organizację oraz sam przebieg otwartych zajęć należy uważać za warte rozpowszechnienia. A sama idea przekazywania informacji o autorskich koncepcjach prowadzenia zajęć przybliżających muzykę odbiorcom jest jak najbardziej słuszna i potrzebna.

Propozycję **audycji muzycznych** przyjmującą konwencję integracyjną należy, z jednej strony, odnieść do percepcji i estetycznego wychowania dzieci i młodzieży prowadzonego przez: Tadeusza Joteykę, Stefana Wysockiego, Jadwigę Baranowską-Borową i Tadeusza Mayznera. Z drugiej strony, odnieść do publikacji propagujących w formie programu lekcji słuchania muzyki: Czesława Kozietulskiego, Witolda Rudzińskiego, Marii Przychodzińskiej, Zofii Burowskiej, Leona Markiewicza oraz Karola Buli. By w konsekwencji swoich działań zwrócić się do współczesnych form wprowadzania dziecka w świat sztuki w tym muzyki tj.: metoda aktywnego słuchania muzyki, metodyka pedagogiki zabawy, propozycja przekładu znaczeniowego języka muzyki na znak plastyczny, słowo, gest, ruch i taniec, forma happeningu, teatralizacja zdarzeń i innych. Wypadkową przytoczonych założeń niech będzie propozycja audycji muzycznej, która jest nie tylko atrakcyjną dla współczesnego odbiorcy formą wypowiedzi artystycznej, ale również wielce inspirującą w kształtowaniu oczekiwanych postaw kreatywnych<sup>13</sup>.

ki Mediów, Instytut Pedagogiki, Wydział Pedagogiki i Psychologii, Uniwersytet Śląski]. Katowice 2003.

<sup>13</sup> M. Kisiel: *Aktywne formy wprowadzania dzieci w świat muzyki w edukacji kreatywnej*. W: *Diferenciácia vyčovania a súvislosti*. Red. E. Petláková, S. Juszyk. Nitra 2004, s. 301.

Celem jednej z przeprowadzonych audycji pt. „Z muzyką, zabawą i humorem...”<sup>14</sup> było: przybliżenie dzieciom tzw. muzyki artystycznej, zapoznanie z wybranymi utworami muzycznymi w atrakcyjnym wykonaniu, wzbudzanie pozytywnych emocji przeżyciami muzycznymi, rozwijanie u dzieci zainteresowań muzyką poprzez motywowanie ich do jej nauki, doskonalenie umiejętności artystycznych i pedagogicznych studentów zintegrowanej edukacji wczesnoszkolnej i wychowania przedszkolnego. Na konstrukcję audycji złożyły się: koncert integracyjny oraz zajęcia muzyczne połączone z prowadzonymi badaniami. Pierwsza część spotkania była poświęcona prezentacji utworów muzycznych oraz treści o muzyce i muzykach przygotowanych i podawanych przez studentów w ciekawej formie z wykorzystaniem teatralizacji zdarzeń. Drugą część stanowiły zajęcia muzyczne nasycone elementami sztuki (plastyki, teatru, literatury, tańca) oraz obserwacja. Audycja, jako forma prezentacji, stanowiła niezwykle wdzięczny obszar poszukiwań i eksploracji doświadczeń własnych oraz umiejętności organizatorskich i warsztatowych autorów oraz wykonawców w zakresie przybliżania sztuki młodemu odbiorcy. Aktywność muzyczna wykonawców nie sprowadzała się jedynie do prezentacji sprawności wokalnych, instrumentalnych i tanecznych studentów, ale była również manifestacją indywidualnych możliwości plastycznych, muzycznych, poetyckich urzeczywistnionych w przekształcaniu tworzywa zaczerpniętego z dostępnych materiałów. Spoilem aktywności muzyczno-plastycznej, tanecznej i ruchowo-scenicznej było słowo.

**Koncert** to nie tylko forma muzyczna w znaczeniu utworu muzycznego, ale również sposób publicznej prezentacji utworów muzycznych i sztuki wykonawczej. W pewnym sensie można mówić o koncercie również w przypadku wykonań muzycznych w ramach życia codziennego lub wówczas, gdy szczególnie wyraźnie występuje szeroka dostępność produkcji artystycznych<sup>15</sup>.

Aktywność muzyczna realizowana przez osoby w różnym wieku (szkoła ogólnokształcąca, szkoła wyższa) pozwala jej uczestnikom na naukę i przystosowanie się do zasad szlachetnej rywalizacji w odmiennych dziedzinach działania artystycznego. Wszelkie osiągnięcia indywidualne poszczególnych członków są oceniane społecznie, nagradzane oklaskami, uznaniem i niejednokrotnie podziwem. Ten pozytywny odbiór dzieła mobilizuje, motywując i wzmagając twórczy i odtwórczy wysiłek uczestników. Koncerty zbiorowe, międzyszkolne imprezy muzyczne stwarzają fantastyczne warunki do nawiązania towarzyskich kontaktów i społecznych relacji. Pod tym względem muzyka jest sztuką, która jednoczy i zbliża ludzi, jednocześnie pozytywnie oddziałuje, kształtując pożądaną wartość estetyczną<sup>16</sup>.

Muzyczne koncerty integracyjne posiadają w swojej strukturze szerokie możliwości łączenia różnych środków wyrazu, posiłkując się niestandardowymi

<sup>14</sup> M. Kisiel: *Audycja muzyczna pt. „Z muzyką, zabawą i humorem...”*. Katowice 2006.

<sup>15</sup> *Encyklopedia muzyki*. Red. A. Chodkowski. Warszawa 1995, s. 456.

<sup>16</sup> J. Wierszyłowski: *Psychologia muzyki*. Warszawa 1981.

formami przekazu. Ważnym elementem koncertu kolęd i pastorałek „Świeci gwiazdka, świeci...” było wspólne muzykowanie. Niezapomnianą okazję do wspólnego śpiewu i gry na instrumentach muzycznych daje tradycja związana ze świętami Bożego Narodzenia<sup>17</sup>. Celem całego przedsięwzięcia stało się: zainicjowanie poprzez zbiorowy śpiew, wspólną grę na instrumentach muzycznych, recytację tekstu, formy zespołowego muzykowania, zapoznanie z tradycją świąt Bożego Narodzenia, doskonalenie warsztatu muzycznego poprzez nabywanie i rozszerzanie umiejętności wokalnych, instrumentalnych, recytatorskich oraz organizatorskich, kształtowanie umiejętności postrzegania muzyki oraz jej form aktywności jako miejsce kultywowania tradycji regionalnej w aspekcie wielokulturowym. Wśród form przekazu dominował śpiew solowy z towarzyszeniem instrumentu akompaniującego, prezentacja utworów chóralnych w układzie dwu- i trzygłosowym, gra na instrumentach solowych (gitara, flet poprzeczny, keyboard, saksofon, akordeon i inne), prezentacja utworów z towarzyszeniem instrumentarium szkolnego C. Orffa oraz inspiracja plastyczna, która znalazła swój oddźwięk w kostiumach, scenografii i oświetleniu sceny.

**Artystyczne projekty badawcze** należą do grupy metod nauczania, których celem jest inicjowanie samodzielnego uczenia się i zaliczane są do tzw. metod aktywizujących. Cel dydaktyczny zwrócony został w kierunku rozbudzenia w uczących się umiejętności dostrzegania luk we własnej wiedzy, stawiania pytań, poszukiwania na nie odpowiedzi oraz prezentacji wyników. Projekt badawczy jest metodą uczenia się przez samodzielne poznawanie otaczającej rzeczywistości, zetknięcie się z konkretnymi problemami, które można rozwiązać<sup>18</sup>. Inicjując pracę nad przygotowaniem poszczególnych projektów badawczych w obszarze muzyki, uwzględniono słuszność tezy, iż w kształceniu na propedeutycznym poziomie nauczania nauczyciel winien stworzyć możliwie jednako- we szanse rozwoju wszystkim dzieciom z uwzględnieniem występujących już na starcie szkolnym dużych różnic indywidualnych, wynikających na przykład z odmiennych predyspozycji psychicznych i fizycznych, jak również środowiskowych i edukacyjnych.

Chcąc zbadać możliwości wykorzystania programów komputerowych w rozwijaniu zainteresowań muzycznych, przygotowano i zrealizowano projekt badawczy pt. „Medialne inspiracje aktywności muzycznej dziecka”<sup>19</sup>. Cykl zajęć realizowany był w odstępach miesięcznych, zajęcia jednostkowe prowadzone

<sup>17</sup> M. Kisiel: Koncert kolęd i pastorałek pt. „Świeci gwiazdka, świeci...”. [Maszynopis. Pracownia Nauczania Początkowego, Katedra Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Pedagogiki Mediów, Instytut Pedagogiki, Wydział Pedagogiki i Psychologii, Uniwersytet Śląski]. Katowice 2002.

<sup>18</sup> T. Bauman: *Projekt badawczy*. W: *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*. Red. T. Pilch. T. 4. Warszawa 2005, s. 9832.

<sup>19</sup> M. Kisiel: Artystyczny projekt badawczy pt. „Medialne inspiracje aktywności muzycznej dziecka”. [Maszynopis. Pracownia Nauczania Początkowego, Katedra Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Pedagogiki Mediów, Instytut Pedagogiki, Wydział Pedagogiki i Psychologii, Uniwersytet Śląski]. Katowice 2006.



były w wymiarze około 30—45 minut. Czas trwania zajęć uwarunkowany był możliwościami percepcyjnymi uczniów, stopniem ich zaangażowania podczas pracy, zainteresowaniem tematem oraz wykonaniem zadań w ramach postawionych celów. Cel realizowany przez uczestników badań koncentrował się wokół: zapoznania dzieci z wybranymi programami komputerowymi, które propagują treści muzyczne i edukację artystyczną, doskonalenia umiejętności pozyskiwania informacji z różnych źródeł (mediów), zwrócenia uwagi na higienę i bezpieczeństwo w kontaktach dziecka z mediami, stymulowania aktywności muzycznej dzieci poprzez odtwarzanie i tworzenie muzyki wsparte multimedialnymi środkami przekazu, rozwijania zainteresowań i zamiłowań muzycznych na podstawie pożądanych wzorców i uznanych kanonów piękna w sztuce. Główne pytanie badawcze, jakie zostało postawione w projekcie, uzyskało brzmienie: Jaką rolę odgrywają media w kształtowaniu zainteresowań muzycznych dziecka? W jakim zakresie wybrane elementy muzycznych programów edukacyjnych mogą być wykorzystane w procesie nauczania i uczenia się na zajęciach zintegrowanych?

Do realizacji tak postawionych zadań wybrano siedem popularnych muzycznych programów multimedialnych, a następnie wyselekcjonowano z nich kilka zadań w celu prezentacji uczniom, jak również za ich pośrednictwem przekazania wiedzy (wiadomości i umiejętności) z zakresu edukacji muzycznej. W projekcie tym posłużono się następującymi programami: *Klik uczy śpiewać*, *Mały muzyk*, *Smokule — muzyka*, *Brzdąc*, *Królik Bystrzak* oraz programem stanowiącym integralną część z podręcznikiem kształcenia zintegrowanego w klasach I—III — *Już w szkole* i multimedialną wersją *Szkolnego słownika — muzyka*<sup>20</sup>.

Zrealizowany cykl zajęć: „Z komputerem w świat muzyki”, „Muzykowanie na ekranie”, „Mój przyjaciel komputer” i inne, w ramach projektu „Medialne inspiracje aktywności muzycznej dziecka” spotkał się z aprobatą uczniów. Jak również dał wiele inspiracji dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela kształcenia zintegrowanego. Uczniom pomógł zrozumieć pewne zasady bezpiecznego i właściwego korzystania z informacji płynących z różnych mediów, zachęcił i wzbudził zainteresowanie aktywnością muzyczną poprzez włączenie do procesu nauczania i uczenia się ciekawych propozycji oraz niekonwencjonalnych metod, a także sposobów rozwiązania problemów. Nauczycielom wskazał kierunek poszukiwania możliwości unowocześnienia pracy, jak również uzyskania sprawności organizacyjnej w planowaniu zadań dydaktyczno-wychowawczych. Pozwolił także na przetestowanie dostępnych programów i wybranie tych ćwiczeń, które z punktu widzenia dziecka i postawionych celów

<sup>20</sup> W projekcie wzięli udział studenci kierunku pedagogika, specjalność zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne oraz uczniowie klasy III Szkoły Podstawowej nr 36 w Katowicach.

mogą być z powodzeniem wykorzystane w edukacji muzycznej na szczeblu kształcenia zintegrowanego.

Przygotowane i zrealizowane wytwory oraz dokonania pedagogiczno-artystyczne realizowane w ramach pracy innowacyjnej ze studentami kierunku pedagogicznego:

1. Koncerty integracyjne i audycje muzyczne: koncert kolęd i pastorałek pt. *Za kolędę dziękujemy...*; audycja muzyczna pt. *Muzyka w różnych epokach*; spektakl słowno-muzyczny pt. *Przyszliśmy tu z kolędą...*; audycja muzyczna pt. *Sztuka współczesna DARWIN'S*; audycja muzyczna pt. *W świecie muzyki J.S. Bacha* — w 320. rocznicę urodzin kompozytora; audycja muzyczna pt. *W krajinie muzyki*; koncert integracyjny pt. *Fryderyk Chopin — malarz i poeta fortepianu*; koncert integracyjny oparty na tradycji bożonarodzeniowej pt. *O gwiazdo betlejemska*; audycja muzyczna pt. *Z muzyką, zabawą i humorem*; spektakl pt. *Młody anioł*; audycja słowno-muzyczna pt. *Kolorowe zabawy mikołajkowe* i inne.

2. Warsztaty pedagogiczno-artystyczne: zajęcia warsztatowe pt. „Wokół form aktywności muzycznej”; warsztaty muzyczne pt. „Muzyka, zabawa, śpiew i taniec w integralnej edukacji wczesnoszkolnej”; warsztaty muzyczne pt. „Muzyka, zabawa i taniec w edukacji elementarnej dziecka”; warsztaty muzyczne pt. „Tańce dla grupy”; warsztaty z emisji głosu, a w ich ramach miniatury teatralne: *Wspomnienia inspektora Trampetta*, *O czterech porach roku*, *Z życia księżniczki Śmieszki*; warsztaty twórcze w obszarze integracji elementów sztuki pt. „Edukacja wyobraźni dziecka”; warsztaty muzykoterapeutyczne pt. „Muzyka lekarstwem duszy” i inne.

3. Artystyczne projekty edukacyjne: projekt edukacyjny pt. „Zainteresowania muzyczne uczniów szkoły ogólnokształcącej”; seminarium metodyczne pt. „Muzyczne kompetencje nauczycieli nauczania zintegrowanego a oczekiwania dzieci — uczniów klas I—III szkoły podstawowej”; projekt edukacyjny pt. „Uczę się z Mozartem”; projekt edukacyjny pt. „Media inspiracją aktywności muzycznej dziecka”; projekt edukacyjny pt. „Integracyjne formy wprowadzania dziecka w świat sztuki” i inne.

Współcześnie twórczy pedagodzy, podejmując próby unowocześnienia i zmieniania warsztatu pracy, metod oraz form, coraz częściej kierują swoją uwagę w stronę aktywności stymulowanej na płaszczyźnie integracji sztuk i swobodnej ekspresji artystycznej. Wyrażona w melodii, dźwięku, ruchu i tańcu, barwie, fakturze może naturalnie odzwierciedlać i rozwiązywać trapiące wielu wykonawców problemy natury estetycznej. Chodzi tu bowiem o taką organizację pracy, która umożliwiłaby rozbudzanie wszechstronnej aktywności uczących się i doprowadziła do wzbogacenia ich osobowości. Olbrzymią rolę odgrywa w tym względzie wrażliwość człowieka na bodźce zmysłowe, świat barw i dźwięków. Uzyskanym efektem jest to, że młodzi ludzie będą wykazywali większą wnikliwość w interpretowaniu obrazów, ruchu i muzyki, w tłumaczeniu ich jako wypo-

wiedzi językowej, gdy odczucie potrzeby takiego przekładu pojawi się spontanicznie. A następnie będą wykorzystywać ją w organizowaniu procesu edukacyjnego na szczeblu kształcenia propedeutycznego, jako osobisty wkład w celowość i przebieg pracy z dzieckiem. Warto w tym miejscu wspomnieć o potrzebie innego spojrzenia na kształcenie artystyczne studentów kierunku pedagogicznego jako ciągłego doświadczania i przeżywania w bezpośrednim kontakcie z dziełem sztuki. Wprowadzanie innowacji w proces dydaktyczny szkoły wyższej wymaga od kadry akademickiej ogromnego zaangażowania i pracy ponad normatywny czas przewidziany w pensum dydaktycznym.

Mirosław Kisiel

**Pedagogic and artistic inspirations through the level of shaping aesthetic values  
of pedagogy students at the tertiary level**

S u m m a r y

The students, during their studies, successively learn about a child and its artistic needs. In order to meet the expectations of the contemporary school as well as child and youth interests, they must know much themselves. The music education within the scope of introduction, claims that each student should, to some extent, be able to play the instrument, know the elements of vocal technique together with a child and youth repertoire, a list of literature to listen to music, as well as rich sets of music-movement exercises. Music as a school subject requires a constant up-to-dateness of the contents of teaching, the use of many methods of educational and didactic influences, objective diagnosis of the development of students' music abilities and permanent development of teacher competences. The author quotes the results of his own studies.

Mirosław Kisiel

**Les inspirations pédagogiques et artistiques comme espace de former des valeurs esthétiques  
des étudiants en pédagogie de l'école supérieure**

R é s u m é

Les étudiants pendant leur carrière universitaire acquièrent successivement le savoir sur l'enfant et ses besoins artistiques. Pour affronter les exigences de l'école contemporaine et des intérêts musicaux des enfants et des adolescents, ils doivent largement disposer eux-mêmes des connaissances et des compétences. L'éducation musicale des étudiants dans le domaine de propédeutique admet que chaque étudiant doit maîtriser un instrument, ainsi que des éléments de la technique vocale dans un répertoire pour enfants et pour jeunesse, une littérature concernant la réception de la musique et un riche plan d'exercices musicaux et cinétiques. La musique en tant qu'un cours scolaire exige une actualisation constante du contenu, une application de nombreuses méthodes didactiques et pédagogiques, une diagnostique objective du développement des talents d'élèves et un perfectionnement permanent des compétences d'enseignement. L'auteur présente des résultats de ses propres recherches.